

منزل منجم باشی

مجموعه منازل منجم باشی که امروزه به فاصله کمی از پارک و روبروی اداره برق شهرستان لنگرود قرار گرفته از بناهای دوران قاجاریه و از زیباترین و با اهمیت ترین ابنیه تاریخی لنگرود و گیلان به شمار می-رود.

امروزه مجموعه منازلی که توسط خاندان منجم باشی احداث گردیده به جهت عدم حفاظت صحیح در شرف تخریب و ویرانی قرار گرفته است.

طبق نوشته دکتر ستوده در کتاب از آستارا تا استرآباد ص ۲۴۹ - ج دوم) ابتدا حاجی آقا بزرگ منجم- باشی بنایی در مکان یاد شده احداث نموده که این ساختمان در حریق لنگرود در زمان پیش از سلطنت فتحعلی شاه ویران شد.

میرزا عبدالباقی پسر حاجی آقا بزرگ منجم باشی با یکی از دختران فتحعلی شاه ازدواج نمود و از این رن میرزا مهدی خان منجم باشی متولد گشت. بنای اصلی که امروزه در میان حیاط قرار گرفته از ساخته‌های دختر فتحعلی شاه و پسرش میرزا مهدی خان است.

سر در این مجموعه نیز که بنایی دو اشکوبه است و در سمت در مقابل اداره برق قرار گرفته از ساخته- های میرزا موسی منجم باشی رئیس قشون و منجم باشی نایب السلطنه عباس نیز می‌باشد. این بنای زیبا که امروزه در حال ویرانی است یادگاری از بنای زیبا گذشته است. گچبری‌های زیبا در اطراف و بالای پنجره‌ها و نبش دیوارها از زیبایی خاصی برخوردارند. البته در حال حاضر قسمت‌های زیادی از این گچبری‌ها فرو ریخته است. پنجره‌های زیبای رو به خیابان اکثرا فرسوده شده و به طرز نامناسبی با تخته‌ها پوشیده شده است. از پس پنجره‌ها و درز چوب‌ها داخل اتاق‌ها با طاقچه‌ها و گچبری‌های داخلی اتاق‌ها و بعضی تزئینات قابل رویت است. این بنا از طولی زیاد برخوردار است و در گذشته از قسمت پائین راهی به درون حیاط اصلی وجود داشته است. بام بنا سفال سر و دامنه آن سه پشته با چکش برگردان‌های زیبای پرکار است .

بنای اصلی این مجموعه داخل یک حیاط وسیع و درست در وسط آن جای گرفته است این بنا در شرق دارای دو ایوان و دو ایوان قرینه نیز در غرب بنا وجود دارد. بنا دو اشکوبه و پلانی مستطیل شکل دارد. ایوان‌ها ستون‌های چوبی و تکامل و نرده‌های چوبی محافظ در کناره ایوان دارند. در قسمت شرق بنا یک حوض بزرگ ساخته شده و با کاشی‌های آبی بزرگ و ساده‌ای پوشیده شده در سمت شرق بنا در بین دو ایوان راه پله‌ای برای ورود به داخل ساختمان قرار دارد. در ازاره بیرونی دیوار ساختمان بین دو ایوان یک قسمت کاشی کاری قرار دارد که بر آن کاشی‌های هفت رنگ با نقوش چهره‌های اشراف دوره قاجار - مردم عادی - ملوانان و زنان سر برهنه و نقوش گیاهی دیده می‌شود. تصاویر کاشی علی‌رغم سادگی به علت

ترسیم چهره‌هایی از گروه‌های مختلف اجتماعی و استفاده از رنگ‌های شاد و همچنین تصویر صورت زنان بی حجاب نوعی بدعت‌گذاری در تاریخ کاشی‌کاری به شمار می‌روند. البته این بدعت بدور از جریان‌های هنری هم‌عصر قاجاریه صورت پذیرفته که نمونه‌های آن را در مناطق دیگر و یا در صورت‌گری آن‌زمان می‌توان یافت. به‌درستی نمی‌توان محل ساخت دقیق این کاشی‌ها را مشخص نمود. ولی احتمال ساخت آنها در منطقه، با توجه به مقام شاخص در صحنه سیاسی رانکوه بعید نمی‌نماید.

در کف سرسرای طبقه دوم نیز نمونه‌های دیگری از کاشیکاری، ولی با نقوش گیاهی به چشم می‌خورد.